

การสังเคราะห์รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ของศูนย์พัฒนาเด็ก

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอุดมศึกษา

The Synthesis of the Reports of the Fourth Round External Quality Assessment of Children Development Centers, the Basic, Vocational, and Higher Education Institutions

สุบิน ยूरราช¹ อรรณพ จินะวัฒน์² วราภรณ์ ไทยมา³ เกียงไกร สัจจเหตุทัย⁴

และ ไพบุลย์ สุขวิจิตร บาร์⁵

¹ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, อีเมล subin.yu@spu.ac.th

² สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, อีเมล annop.jee@stou.ac.th

³ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, อีเมล waraporn.th@spu.ac.th

⁴ คณะสหวิทยาการ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม, อีเมล kriangkrai.sa@spu.ac.th

⁵ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, อีเมล piboon.su@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ (1) เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินและความเห็นของผู้ประเมินเกี่ยวกับจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ และ (2) เพื่อประเมินคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้แทนสถานศึกษา จำนวน 123 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ ตัวอย่าง คือ (1) รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ จำนวน 123 ฉบับ และ (2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทนสถานศึกษาจำนวน 12 คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เครื่องมือวิจัยมี 5 ฉบับ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบประเมิน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ศูนย์พัฒนาเด็ก มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดี สถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากทั้งในระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก สถานศึกษาอุดมศึกษา ในแต่ละประเด็นพิจารณา มีผลประเมินตั้งแต่ระดับปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก แต่ไม่มีระดับดีเยี่ยม ส่วนความคิดเห็นของผู้ประเมินสังเคราะห์ใน 3 ประเด็น คือ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะในการพัฒนา (2) คุณภาพของรายงานการประเมินอยู่ในระดับได้มาตรฐานในทุกประเภทของสถานศึกษา ยกเว้นระดับอุดมศึกษาด้านความเป็นไปได้ผลการประเมินอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์

คำสำคัญ: การประเมินคุณภาพภายนอก, คุณภาพของรายงานประเมิน, การสังเคราะห์รายงานการประเมิน

ABSTRACT

This research was designed by using a mixed-methods research methodology. Its two main objectives were (1) to synthesize the results of a fourth round External Quality Assessment (EQA) and the assessors' opinion regarding the strengths, the points that should be developed and recommendations for development, and (2) to evaluate the quality of the EQA reports. For quantitative method, the population was 123 representatives of the educational institutions. For qualitative method, the sample comprised (1) 123 EQA reports, and (2) key informants divided into two groups; 12 representatives of the educational institutions, and five experts. Five research instruments were applied. Quantitative data were collected by using a questionnaire and an assessment form and qualitative data were collected by using a document synthesis, interview, and site visit. For the quantitative data, descriptive statistics consisting of frequency, percentage, mean, and standard deviation were used. For the qualitative data, content analysis was used. The research findings were as follows: (1) child development centers have an overall assessment result of a good level, basic education institutions have the overall assessment results of a very good level, both in early childhood education and basic education, and the results of each consideration issue for higher education institutions are at the level of improvement, fair, good and very good, but excluding excellent. As for the opinions of the assessors, they were synthesized as 3 points comprising the strengths, the points that should be developed and recommendations for development, and (2) the quality of the EQA reports is standardized in all types of educational institutions except for the higher education, the assessment results of feasibility are at the pass level.

Keywords: External Quality Assessment, Quality of Assessment Report, Synthesis of Assessment Report

1. บทนำ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 49 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 47 โดยระบุว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา ที่มีใช้การจัดการอุดมศึกษาซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือกระทรวงอื่น เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ใน

พระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน และมาตรา 51 ในกรณีที่เกิดผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดหากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้ สมศ. รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข”

นอกจากนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (สมศ., 2562ก) ข้อ 4 ที่กำหนดให้ สมศ. ดำเนินการประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ติดตามผลการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็ก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอุดมศึกษาจำเป็นต้องใช้ข้อเสนอแนะจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกในการกำกับและติดตามการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้นคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกและคุณภาพของผู้ประเมินคุณภาพภายนอกจึงมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งนอกจากจะสะท้อนมาตรฐานของการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. แล้ว ผลการสังเคราะห์รายงานการประเมินจะทำให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดที่จะนำไปใช้กำหนดนโยบาย จัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพ ตลอดจนนำไปใช้กำหนดวิธีการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัดของตนเองต่อไป

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สมศ. ได้ดำเนินการประเมินในระดับอุดมศึกษาจำนวน 1 แห่ง ส่วนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้ดำเนินการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน 66 แห่ง สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 24 แห่ง สถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 30 แห่ง และสถานศึกษาอุดมศึกษา จำนวน 2 แห่ง รวมสถานศึกษาที่ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 123 แห่ง สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สมศ. ได้จัดให้มีโครงการสังเคราะห์คุณภาพรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทั้ง 4 ประเภทที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ไปแล้ว (สมศ., 2562ข) ซึ่งผลของการสังเคราะห์นี้จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการปรับปรุงวิธีการเขียนรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป ตลอดจนการปรับปรุงกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกและการพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละประเภทของการจัดการศึกษา ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็ก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอุดมศึกษา

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งสังเคราะห์ผลการประเมินและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ. ประเมินคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก และจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาในการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับ สมศ. ในการปรับปรุงคุณภาพรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. และการพัฒนาคุณภาพของผู้ประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินและความเห็นของผู้ประเมินเกี่ยวกับจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่

2.2 เพื่อประเมินคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research Design) ระหว่างวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการออกแบบการวิจัยแบบผสมเชิงสามเส้า (Triangulation Design) โดยการประยุกต์แนวคิดและขั้นตอนการสังเคราะห์งานประเมินที่เสนอโดย สุบิน ชูระวัช (2554ก)

3.2 ประชากรและตัวอย่าง

3.2.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากทุกหน่วยของประชากรจากสถานศึกษาทั้งหมดที่ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 โดยประชากร คือ ผู้แทนศูนย์พัฒนาเด็ก ผู้แทนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้แทนสถานศึกษาอุดมศึกษา รวมจำนวน 123 คน ทั้งนี้มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้แทนสถานศึกษา คือ จะต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

3.2.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

(1) รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็ก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอุดมศึกษา ที่ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ไปแล้วในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 รวมทั้งสิ้นจำนวน 123 ฉบับ

(2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้แทนสถานศึกษาจำนวน 12 คน ได้แก่ ผู้แทนศูนย์พัฒนาเด็ก จำนวน 3 คน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน สถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน และสถานศึกษาอุดมศึกษา จำนวน 3 คน การคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) และกลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ (1) มีประสบการณ์การประเมินคุณภาพภายในหรือภายนอก และ (2) ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ.

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ฉบับ ได้แก่

(1) เครื่องมือวิจัยที่นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมี 1 ฉบับ คือ แบบประเมินคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

(2) เครื่องมือวิจัยที่นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้แทนสถานศึกษามี 2 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (สำหรับสถานศึกษา) และ (2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (สำหรับผู้วิจัย)

(3) เครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยบันทึกเอง มี 2 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบสังเคราะห์ผลการประเมินและข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถานศึกษาที่ได้รับจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (สำหรับผู้วิจัย) และ (2) แบบบันทึกภาคสนาม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยทุกฉบับใช้วิธีการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ผลการวิเคราะห์พบว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียง สำหรับเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณที่มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่าทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่า ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.87-0.96

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้ระยะเวลา 4 เดือน (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลประยุกต์มาจากกรอบการสังเคราะห์งานประเมินที่เสนอโดย สุบิน ยุระรัช (2554ก) โดยมี 2 ส่วน คือ (1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการสังเคราะห์ผลการประเมินและความเห็นของผู้ประเมินที่ได้รับจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

4.1.1 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

4.1.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็ก พบว่า (1) ระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ของศูนย์พัฒนาเด็ก (การศึกษาปฐมวัย) พบว่า ด้านคุณภาพเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 56.06) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 40.91) และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 54.55) (2) ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็ก พบว่าอยู่ในระดับดี และ (3) ผลการประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง (Challenging Standards) ของศูนย์พัฒนาเด็ก (การศึกษาปฐมวัย) พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาตามมาตรฐานความโดดเด่นเฉพาะทาง (ร้อยละ 86.36)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ของศูนย์พัฒนาเด็ก (การศึกษาปฐมวัย) จำแนกเป็นรายด้าน (N=66)

ด้าน	Mean	SD	ระดับคุณภาพ*
คุณภาพของเด็ก	3.42	0.63	ดี
กระบวนการบริหารและการจัดการ	3.30	0.86	ดี
การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	3.23	0.67	ดี
รวม	3.32	0.73	ดี

*เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ดีมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ดี ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้ 1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

4.1.1.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษาปฐมวัย พบว่า (1) ระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ. ที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ด้านคุณภาพเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 59.09) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 45.45) และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 54.55) (2) ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาปฐมวัย) พบว่า อยู่ในระดับดีมาก และ (3) ผลการประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง (Challenging Standards) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาปฐมวัย) พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณามาตรฐานความโดดเด่นเฉพาะทาง (ร้อยละ 54.55)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ. ที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาปฐมวัย) จำแนกเป็นรายด้าน (N=22)**

ด้าน	Mean	SD	ระดับคุณภาพ*
คุณภาพของเด็ก	4.05	0.65	ดีมาก
กระบวนการบริหารและการจัดการ	4.00	0.76	ดีมาก
การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	3.91	0.68	ดีมาก
รวม	3.98	0.69	ดีมาก

*เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ดีมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ดี ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้ 1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

**เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนทั้งในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า (1) ระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ. ที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านคุณภาพเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 66.67) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 45.83) และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 66.67) (2) ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า อยู่ในระดับดีมาก และ (3) ผลการประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง (Challenging Standards) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นต้นแบบหรือมีความโดดเด่นระดับท้องถิ่น/ภูมิภาค (C1) (ร้อยละ 37.50)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ. ที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) จำแนกเป็นรายด้าน (N=24)

ด้าน	Mean	SD	ระดับคุณภาพ*
คุณภาพของเด็ก	3.92	0.58	ดีมาก
กระบวนการบริหารและการจัดการ	4.13	0.74	ดีมาก
การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	3.92	0.58	ดีมาก
รวม	3.99	0.64	ดีมาก

*เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ดีมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ดี ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้ 1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

4.1.1.3 สถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า (1) ระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ ด้านที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ของผู้สำเร็จการศึกษา องค์กรประกอบที่ 1 คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ประเด็นพิจารณา 1.1 ความรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 60) ประเด็นพิจารณา 1.2 ทักษะและการประยุกต์ใช้ ในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 53.33) ประเด็นพิจารณา 1.3 คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 63.33) (2) ระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ ด้านที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา องค์กรประกอบที่ 2 คุณภาพการบริหารจัดการศึกษา ประเด็นพิจารณา 2.1 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้และประสิทธิผลของหลักสูตร อาชีวศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 50) ประเด็นพิจารณา 2.2 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้ และประสิทธิผล ของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 53.33) ประเด็นพิจารณา 2.3 ความเป็น ระบบ เชื่อถือได้ และประสิทธิผลของการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 46.67) ประเด็นพิจารณา 2.4 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้และประสิทธิผลของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับดีมาก (ร้อยละ 56.67) (3) ระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ ด้านที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา องค์กรประกอบที่ 3 คุณภาพการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม ประเด็นพิจารณา 3.1 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้และประสิทธิผล ของการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 60) ประเด็นพิจารณา 3.2 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้และประสิทธิผล ของการสร้างนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งาน สร้างสรรค์ งานวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 46.67) (4) ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพ ภายนอก รอบสี่ ของ สมศ. ที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า อยู่ใน ระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.86) และ (5) ผลการประเมินการดำเนินการเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานความโดดเด่นเฉพาะทาง (Challenging Standards) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ใน National Aspiration (c2) (ร้อยละ 43.33)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ ของ สมศ. ที่ ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำแนกตามประเด็นพิจารณา (N=30)

ด้าน	องค์กรประกอบ	ประเด็นพิจารณา	Mean	SD	ระดับคุณภาพ*
1. ผลสัมฤทธิ์ ของผู้สำเร็จ การศึกษา	1. คุณภาพ ผู้สำเร็จ การศึกษา	1.1 ความรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา	3.57	0.73	ดีมาก
		1.2 ทักษะและการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของ ผู้สำเร็จการศึกษา	3.83	0.75	ดีมาก
		1.3 คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สำเร็จการศึกษา	4.10	0.61	ดีมาก
2. ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ การศึกษา	2. คุณภาพการ บริหารจัด การศึกษา	2.1 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้และประสิทธิผล ของ หลักสูตรอาชีวศึกษา	3.77	0.82	ดีมาก
		2.2 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้ และประสิทธิผลของการ จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา	3.93	0.69	ดีมาก
		2.3 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้ และประสิทธิผลของการ บริหารจัดการสถานศึกษา	3.87	0.73	ดีมาก
		2.4 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้ และประสิทธิผลของการ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ	3.93	0.74	ดีมาก

ด้าน	องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	Mean	SD	ระดับคุณภาพ*
	3. คุณภาพการ สร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้และ นวัตกรรม	3.1 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้และประสิทธิผลของการ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	3.93	0.64	ดีมาก
		3.2 ความเป็นระบบ เชื่อถือได้และประสิทธิผล ของการ สร้างนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย	3.77	0.77	ดีมาก
รวม			3.86	0.15	ดีมาก

*เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ดีมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ดี
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้ 1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

4.1.1.4 สถานศึกษาอุดมศึกษา พบว่า (1) ระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ของสถานศึกษาอุดมศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีและดีมาก (ไม่มีแห่งใดได้ระดับดีเด่นในทุกตัวบ่งชี้) นอกจากนี้มีเพียง 1 แห่งที่ได้ผลประเมินในระดับพอใช้และปรับปรุง กล่าวคือ ประเด็นการพิจารณาที่ได้ระดับพอใช้ ได้แก่ ประเด็นการพิจารณาที่ 1 (3) ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นการพิจารณาที่ 1 (9) ผลการนำความรู้และทักษะในวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางาน โดยใช้ความรู้ขั้นสูงในการปฏิบัติและพัฒนางานเพื่อให้งานหรือองค์กรเกิดความก้าวหน้าในเชิงนโยบาย วิชาการ หรือด้านการบริหารจัดการ โดยมีคุณภาพผลงานเป็นที่ยอมรับเชิงประจักษ์ (ปริญญาโท) ประเด็นการพิจารณาที่ 2 (10) สัดส่วนผลงานของบัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทที่พัฒนาความเชี่ยวชาญ หรือการต่อยอดความรู้ที่สอดคล้องกับ (1) แนวทางการวิจัยและพัฒนาตามความเชี่ยวชาญของสถาบัน หรือ (2) แนวทางการวิจัยและพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ หรือ (3) งานวิจัยที่สามารถประยุกต์ใช้กับหน่วยงานภายนอก หรือภาคอุตสาหกรรม (ปริญญาโท) ประเด็นการพิจารณาที่ 2 (16) สัดส่วนผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ที่มีการอ้างอิงจากรสารวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่ (Citation) ประเด็นการพิจารณาที่ 3 (17) สัดส่วนผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ที่ได้รับรางวัล หรือทุนวิจัยจากหน่วยงานภายนอกในระดับชาติ หรือนานาชาติ ประเด็นการพิจารณาที่ 2 (19) สัดส่วนผลงานวิจัยเชิงประยุกต์และการพัฒนานวัตกรรมจนมีการจดทะเบียนผลงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การจดสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ อนุสิทธิบัตร เป็นต้น ประเด็นการพิจารณาที่ 3 (20) สัดส่วนผลงานวิจัยเชิงประยุกต์และการพัฒนานวัตกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ หรือได้ทุนวิจัยพัฒนาต่อยอดจากหน่วยงานภายนอก และประเด็นการพิจารณาที่ 3 (32) หลักสูตรได้รับการรับรองจากองค์กรรับรองคุณภาพในระดับนานาชาติ (International Accreditation Bodies) ส่วนประเด็นการพิจารณาที่ได้ระดับปรับปรุง ได้แก่ ประเด็นการพิจารณาที่ 1 (3) ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นการพิจารณาที่ 4 (8) ผลการทดสอบภาษาอังกฤษ (ปริญญาตรี) และประเด็นการพิจารณาที่ 3 (11) ผลการทดสอบภาษาอังกฤษ (ปริญญาโท)

4.1.2 ความคิดเห็นของผู้ประเมิน (จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ข้อเสนอแนะในการพัฒนา)

4.1.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็ก พบว่า (1) จุดเด่นอันดับที่ 1 คือ เด็กมีพัฒนาการครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (คุณภาพของเด็ก) (2) จุดที่ควรพัฒนาอันดับที่ 1 คือ ครูยังไม่พร้อมในบางเรื่อง อาทิเช่น ขาดการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านคัดกรองเด็กเป็นรายบุคคล จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่ไม่สมบูรณ์ ยังมีความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ไม่ชัดเจน

ฯ (ความพร้อมของครู) และ (3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอันดับที่ 1 คือ ควรพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความพร้อม และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (คุณลักษณะที่พึงประสงค์)

4.1.2.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า (1) จุดเด่นอันดับที่ 1 คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหาร ครูมีคุณวุฒิตรงสาขา มีทักษะด้านไอที มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ (2) จุดที่ควรพัฒนาอันดับที่ 1 คือ ครูบางส่วนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ไม่ได้สอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้สอนแบบโครงงาน ไม่ได้สอนแบบ Active Learning และยังขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือนวัตกรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (เทคนิคการเรียนการสอน) และ (3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอันดับที่ 1 คือ ควรส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Active Learning) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) และการใช้นวัตกรรมหรือสื่อดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ (การจัดการเรียนการสอน)

4.1.2.3 สถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า (1) จุดเด่นอันดับที่ 1 คือ มีหลักสูตรทวิภาคีโดยร่วมมือกับสถานประกอบการในหลายๆ สาขาตลอดจนการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน (ทวิภาคี) (2) จุดที่ควรพัฒนาอันดับที่ 1 คือ สถานศึกษาบางแห่งยังมีกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยพัฒนาทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษาค่อนข้างน้อย (ทักษะวิชาชีพ) และ (3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอันดับที่ 1 คือ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยพัฒนาทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษาอย่างเพียงพอ ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน และความต้องการของชุมชนหรือสังคม (ทักษะวิชาชีพ)

4.1.2.4 สถานศึกษาอุดมศึกษา พบว่า (1) จุดเด่นอันดับที่ 1 คือ สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีจุดเน้นที่ชัดเจนตามเจตนารมณ์ของการก่อตั้งและสะท้อนความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน (2) จุดที่ควรพัฒนาอันดับที่ 1 คือ นักศึกษามีความรู้และทักษะวิชาชีพที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แต่ยังไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานได้ หรือเพื่อการประกอบอาชีพตามความต้องการของผู้ประกอบการได้ (คุณภาพบัณฑิต) และ (3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอันดับที่ 1 คือ ควรพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับแนวหน้า ได้มาตรฐานสากล และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อาทิเช่น ภาษาอังกฤษ ทักษะด้านไอที ฯลฯ (คุณภาพบัณฑิต)

4.2. ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ.

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่

4.2.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็ก พบว่า (1) ในภาพรวมระดับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของศูนย์พัฒนาเด็กอยู่ในระดับ “ได้มาตรฐาน” ทุกด้าน ด้านที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ด้านความถูกต้อง (Accuracy: A) และด้านอรรถประโยชน์ (Utility: U) (ค่าเฉลี่ย 2.83) และ (2) ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ารายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กมีจำนวนหน้าพอดี (ร้อยละ 56.06) และจำนวนหน้าเฉลี่ยที่เหมาะสม คือ 18.77 หน้า

4.2.1.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า (1) ในภาพรวมระดับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของศูนย์พัฒนาเด็กอยู่ในระดับ “ได้มาตรฐาน” ทุกด้าน ด้านที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ด้าน

อรรถประโยชน์ (Utility: U) (ค่าเฉลี่ย 2.85) และ (2) ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ารายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนหน้าพอดี (ร้อยละ 83.33) และจำนวนหน้าเฉลี่ยที่เหมาะสม คือ 29.12 หน้า

4.2.1.3 สถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า (1) ในภาพรวมระดับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของศูนย์พัฒนาเด็กอยู่ในระดับ “ได้มาตรฐาน” ทุกด้าน ด้านที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความถูกต้อง (Accuracy: A) (ค่าเฉลี่ย 2.69) และ (2) ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ารายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอาชีวศึกษามีจำนวนหน้าพอดี (ร้อยละ 63.33) และจำนวนหน้าเฉลี่ยที่เหมาะสม คือ 29.97 หน้า

4.2.1.4 สถานศึกษาอุดมศึกษา พบว่า (1) ในภาพรวม ระดับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของสถานศึกษาอุดมศึกษาอยู่ในระดับ “ได้มาตรฐาน” ทุกด้าน ยกเว้นด้านความเป็นไปได้ (Feasibility: F) ที่อยู่ในระดับ “ผ่านเกณฑ์/ยอมรับได้” ทั้งนี้ ด้านที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความเหมาะสม (Propriety: P) และความถูกต้อง (Accuracy: A) (ค่าเฉลี่ย 2.83 เท่ากัน) และ (2) ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ารายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอุดมศึกษามีจำนวนหน้าพอดี (ร้อยละ 66.67) และจำนวนหน้าเฉลี่ยที่เหมาะสม คือ 35.50 หน้า

ตารางที่ 5 คะแนนผลการประเมินและระดับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่

คุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ ¹		ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ ²	อันดับที่
1. ศูนย์พัฒนาเด็ก	ด้านอรรถประโยชน์ (Utility: U)	2.83	ได้มาตรฐาน	1
	ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility: F)	2.73	ได้มาตรฐาน	2
	ด้านความเหมาะสม (Propriety: P)	2.70	ได้มาตรฐาน	3
	ด้านความถูกต้อง (Accuracy: A)	2.83	ได้มาตรฐาน	1
	รวมทุกด้าน	2.78	ได้มาตรฐาน	-
2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ด้านอรรถประโยชน์ (Utility: U)	2.85	ได้มาตรฐาน	1
	ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility: F)	2.70	ได้มาตรฐาน	3
	ด้านความเหมาะสม (Propriety: P)	2.70	ได้มาตรฐาน	3
	ด้านความถูกต้อง (Accuracy: A)	2.75	ได้มาตรฐาน	2
	รวมทุกด้าน	2.75	ได้มาตรฐาน	-
3. สถานศึกษาอาชีวศึกษา	ด้านอรรถประโยชน์ (Utility: U)	2.59	ได้มาตรฐาน	2
	ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility: F)	2.55	ได้มาตรฐาน	4
	ด้านความเหมาะสม (Propriety: P)	2.56	ได้มาตรฐาน	3
	ด้านความถูกต้อง (Accuracy: A)	2.69	ได้มาตรฐาน	1
	รวมทุกด้าน	2.62	ได้มาตรฐาน	-
4. สถานศึกษาอุดมศึกษา	ด้านอรรถประโยชน์ (Utility: U)	2.75	ได้มาตรฐาน	2
	ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility: F)	2.42	ผ่านเกณฑ์	3
	ด้านความเหมาะสม (Propriety: P)	2.83	ได้มาตรฐาน	1
	ด้านความถูกต้อง (Accuracy: A)	2.83	ได้มาตรฐาน	1
	รวมทุกด้าน	2.73	ได้มาตรฐาน	-

หมายเหตุ ¹ มิติของคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ แบ่งออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ (1) อรรถประโยชน์ (Utility: U) (2) ความเป็นไปได้ (Feasibility: F) (3) ความเหมาะสม (Propriety: P) และ (4) ความถูกต้อง (Accuracy: A)

² คะแนนผลการประเมิน มาจากแบบประเมินที่มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Scoring Rubrics 3 ระดับ (1-3 คะแนน) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย คือ 2.51 - 3.00 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับดี (ได้มาตรฐาน) 1.51 - 2.50 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ผ่านเกณฑ์ยอมรับได้) 1.00 - 1.50 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ (ต่ำกว่ามาตรฐาน)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยจำนวนหน้าของรายงานที่ส่งเคราะห์ได้จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (สภาพจริง) และจำนวนหน้าของรายงานที่ผู้แทนสถานศึกษาให้ความเห็น (ที่คาดหวัง)

ประเภทของสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ยจำนวนหน้า (สภาพจริง)	ค่าเฉลี่ยจำนวนหน้า (ที่คาดหวัง)
1. ศูนย์พัฒนาเด็ก	16.26	18.77
2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	21.79	29.12
3. สถานศึกษาอาชีวศึกษา	32.53	29.97
4. สถานศึกษาอุดมศึกษา	49.33	35.50

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่

ผลการวิจัยในส่วนนี้มาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่เขียนในแบบประเมินและการสัมภาษณ์ผู้แทนสถานศึกษาเชิงลึก ซึ่งสรุปในภาพรวมได้ดังนี้

4.2.2.1 ในทุกระดับการศึกษาส่วนใหญ่เขียนรายงานประเมินคุณภาพภายนอกได้ดี มีความชัดเจน สถานศึกษานำไปปฏิบัติได้ แต่มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงในด้านการเขียนข้อเสนอแนะและการสะกดยก-คิด

4.2.2.2 ข้อเสนอแนะในภาพรวมสำหรับต้นสังกัด ได้แก่ (1) ควรปรับนโยบายและมีแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้น และ (2) การจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีและมีการเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.2.2.3 ข้อเสนอแนะในภาพรวมสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ (1) สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลมาช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้มากขึ้น และ (2) สถานศึกษาควรปรับกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน และความต้องการของชุมชนและสังคมมากขึ้น

4.2.2.4 ข้อเสนอแนะในภาพรวมสำหรับ สมศ. เกี่ยวกับการเขียนรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก ได้แก่ (1) การปรับวิธีการเขียนข้อเสนอแนะ (2) การตรวจสอบการสะกดยก-คิด และ (3) การปรับจำนวนหน้าของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กควรอยู่ที่ประมาณ 20 หน้า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอุดมศึกษา ควรอยู่ที่ประมาณ 30 หน้า

5. การอภิปรายผล

5.1 ผลการสังเคราะห์ผลการประเมินและความเห็นของผู้ประเมินที่ได้รับจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

5.1.1 ผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ชี้ให้เห็นว่า ศูนย์พัฒนาเด็กแม้ว่าการประเมินคุณภาพภายนอกจะอยู่ในระดับดีไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ แต่กลับพบว่า ผลการประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง

(Challenging Standards) ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ เช่นเดียวกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาปฐมวัย ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน แต่กลับพบว่าผลการดำเนินงานยังเหมือนกับศูนย์พัฒนาเด็กต่าง ๆ ที่ยังไม่สามารถแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ในการพัฒนาศูนย์ให้มีความโดดเด่นเฉพาะทางได้ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาปฐมวัย ผลประเมินอยู่ในระดับดีมากทุกด้านซึ่งมีระดับคุณภาพสูงกว่าศูนย์พัฒนาเด็กที่ได้ระดับดีทุกด้าน เนื่องจากมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากกว่า สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน แต่ผลการดำเนินงานที่สะท้อนความโดดเด่นเฉพาะทางยังอยู่ในระดับเป็นต้นแบบหรือมีความโดดเด่นระดับท้องถิ่น/ภูมิภาค (C1) เท่านั้น ส่วนสถานศึกษาอาชีวศึกษา ระดับคุณภาพของผลการประเมินด้านที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ของผู้สำเร็จการศึกษา และด้านที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก แต่กลับพบว่า ผลการประเมินการดำเนินการเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานความโดดเด่นเฉพาะทางส่วนใหญ่อยู่ใน National Aspiration (c2) ซึ่งยังไม่ไปถึงระดับนานาชาติ ดังนั้น ต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งปรับนโยบายและริบดำเนินการเรื่องนี้โดยเร่งด่วน ส่วนสถานศึกษาอุดมศึกษาที่รับการประเมินจำนวน 3 แห่ง พบว่า มี 2 แห่งที่ได้ผลประเมินในระดับดีและดีมาก (ไม่มีระดับดีเยี่ยม) และมี 1 แห่งที่ผลการประเมินอยู่ในระดับปรับปรุงและพอใช้ สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนในการบริหารจัดการการศึกษาและระบบคุณภาพที่สถานศึกษานำมาใช้ แต่การที่ไม่มีผลประเมินในระดับดีเยี่ยมในทุกแห่ง สะท้อนให้เห็นชัดเจนว่า การจัดการศึกษายังต้องได้รับการพัฒนา แม้ว่าจะมี 1 แห่งที่มีผลการจัดอันดับดีที่สุดในประเทศไทยก็ยังไม่ได้ในระดับดีเยี่ยม สาเหตุส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการที่มหาวิทยาลัยเลือกใช้ระบบการบริหารคุณภาพอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ สมศ. กำหนด เช่น AUNQA TQA EdPEx เป็นต้น

5.1.2 ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประเมิน จะเห็นได้ว่า จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาของแต่ละประเภทสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็ก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอุดมศึกษา) มีความแตกต่างกัน สะท้อนว่าแต่ละระดับการศึกษามีบริบทที่แตกต่างกัน อย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกแต่ละคนจะเหมาะกับระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ประเด็นดังกล่าวทำให้พิจารณาได้ว่า แต่ละประเภทของสถานศึกษาควรจะมีผู้ประเมินเฉพาะทาง ไม่ใช่ผู้ประเมินคนเดียวแต่ประเมินหลายประเภทสถานศึกษา

นอกจากนี้ ผลการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมทำให้ทราบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับการใช้คำว่า “ประเมินเพื่อพัฒนา” เพราะสะท้อนเจตนารมณ์ที่ชัดเจนของระบบการประเมินโดย สมศ. และตอบสนองต่อแนวคิดเรื่อง PDCA ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในประเด็นของการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ประโยชน์ จะเห็นได้ว่า การนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ประโยชน์เป็นนโยบายระดับชาติที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องให้ความสำคัญ (สกอ., 2557; สมศ., 2556) เพราะผลการประเมินที่มีประโยชน์สะท้อนคุณภาพของการประเมิน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547; สุบิน ยุระรัช, 2554) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ที่ผ่านมาจะช่วยให้หน้าไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นหากต้นสังกัดและสถานศึกษาสนใจและให้ความสำคัญ ดังที่ วิจิตร ศรีสอาน (2551) กล่าวไว้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ควรส่งเสริมให้มีการนำผลประเมินคุณภาพไปใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และผู้ประเมินก็ไม่ได้มีบทบาทแต่เพียงเป็นผู้ประเมินเท่านั้น แต่มีบทบาทในฐานะผู้ร่วมพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ

5.2 ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ.

5.2.1 คุณภาพของรายงานการประเมิน เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินอภิมานหรือการประเมินซ้อน ประเมิน หรือการประเมินซ้ำเพื่อให้ได้คำตอบของการประเมินคุณค่าเหล่านั้น เพราะหากการประเมินดีมีคุณภาพ สารสนเทศจากรายงานการประเมินคุณภาพจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547; อุทุมพร จามร มาน, 2540) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล คุณภาพของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกในทุกระดับการศึกษา ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็ก สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอุดมศึกษา มีผลการประเมินคุณภาพ ของรายงานอยู่ในระดับ “ได้มาตรฐาน” เกือบทุกข้อและทุกด้าน ไม่ว่าจะด้านอรรถประโยชน์ (Utility) ความเป็นไปได้ (Feasibility) (3) ความเหมาะสม (Propriety) หรือความถูกต้อง (Accuracy) ตามแนวคิดของ Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (1994) แสดงว่าผู้ประเมินเขียนรายงานได้ค่อนข้างดีพอสมควร สถานศึกษา ยอมรับได้ แต่อาจมีผิดพลาดเรื่องการพิมพ์ไปบ้าง และมีข้อโต้แย้งบ้างแต่ก็เป็นเรื่องปกติ เพราะมีส่วนน้อย นอกจากนี้ จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า หากจะส่งเสริมให้รายงานประเมินสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ จริง รายงานการประเมินควรสะท้อนและตอบใจทฤษฎียุทธศาสตร์ชาติ เช่น ในเรื่องของการสร้างนวัตกรรม รายงานการ ประเมินคุณภาพควรสะท้อนนวัตกรรมของสถานศึกษาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในเชิงพาณิชย์ เชิง สาธารณะ และเชิงนโยบาย เป็นต้น

5.2.2 ในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนหน้าของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ ในทุกระดับ การศึกษามีความคิดเห็นว่าพอดีแล้ว แต่มีความแตกต่างในจำนวนหน้าที่คาดหวัง กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็ก จำนวนหน้า เฉลี่ยที่เหมาะสม คือ 18.77 หน้า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนหน้าเฉลี่ยที่เหมาะสม คือ 29.12 หน้า สถานศึกษา อาชีวศึกษา จำนวนหน้าเฉลี่ยที่เหมาะสม คือ 29.97 หน้า และสถานศึกษาอุดมศึกษา จำนวนหน้าเฉลี่ยที่เหมาะสม คือ 35.50 หน้า หากพิจารณาเป็นตัวเลขกลม ๆ ก็คือ ศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน 20 หน้า ส่วนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา สถานศึกษาอุดมศึกษา จำนวน 30 หน้า ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นด้วยที่จะจำกัดจำนวนหน้า เพราะบริบทการจัดการศึกษาต่างกัน ควรสนใจ สารสำคัญในรายงานการประเมินคุณภาพ มากกว่าที่จะสนใจเรื่องจำนวนหน้า ซึ่งผลดังกล่าวนำมาสู่การจัดทำ ข้อเสนอแนะสำหรับ สมศ. ในภาพรวม คือ (1) รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก ควรเขียนข้อเสนอแนะที่เป็น รูปธรรม (2) จำนวนหน้าของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็ก ควรอยู่ที่ประมาณ 20 หน้า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรอยู่ที่ประมาณ 30 หน้า สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรอยู่ที่ประมาณ 30 หน้า สถานศึกษาอุดมศึกษา ควรอยู่ที่ประมาณ 30 หน้า ทั้งนี้อาจไม่จำเป็นต้องจำกัดจำนวนหน้า เพราะแต่ละสถานศึกษา บริบทต่างกัน

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

ผลการวิจัยในภาพรวมสรุปว่า สถานศึกษาในทุกระดับมีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดีถึงดีมาก และคุณภาพของรายงานการประเมินของสถานศึกษาทุกประเภทส่วนใหญ่อยู่ในระดับได้มาตรฐาน สำหรับ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของสถานศึกษาทุกประเภท คือ ดันสังกัดและสถานศึกษาควรนำผลประเมินภายนอกรอบสี่ ไปปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับ สมศ. คือ การบริหารจัดการให้การส่งรายงาน การประเมินเป็นไปตามกำหนดเวลา และการเขียนข้อเสนอแนะในเชิงรูปธรรมที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ได้

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ สมศ. ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการประเมินคุณภาพภายนอกให้ต้นสังกัดและสถานศึกษาได้นำไปกำหนดนโยบายการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ และการกำหนดกรอบจำนวนหน้าของรายงานการประเมินให้มีความเหมาะสม ตลอดจนการนำเสนอตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี (Best/Good practice) สำหรับสถานศึกษาที่มีการพัฒนาโดดเด่นเฉพาะทาง (สุบิน ยุระรัช, 2553)

6.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพในประเด็นของการปรับปรุงกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน เช่น การศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงระบบการประเมินคุณภาพภายนอกที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้แกนกลางและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนบริบทของสถานศึกษา การศึกษาแนวทางการบูรณาการระหว่างการนำผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ประโยชน์ (Bazargan, 2007) เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2551). บทบาทการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา (QA for the Development). *จุลสารประชาคมประกันคุณภาพการศึกษา*, 6 (4), 3-6.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2547). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2556). *คุณภาพศิษย์: เป้าหมายการประเมิน*. กรุงเทพฯ: สมศ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2562ก). *กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561*. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2562 จาก <http://www.onesqa.or.th/upload/download/201905231449267.PDF>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2562ข). *ข้อกำหนดการจัดจ้างสังเคราะห์คุณภาพรายงานของศูนย์พัฒนาเด็ก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สมศ.
- สุบิน ยุระรัช. (2554ก). แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานประเมินความต้องการจำเป็น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 13 (2), 31-54.
- สุบิน ยุระรัช. (2554ข). การนำผลประเมินคุณภาพไปใช้ประโยชน์อย่างคลาดเคลื่อนในสถาบันอุดมศึกษา: มุมมองเชิง

ทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 132-140.

สุบิน ชุระรัช. (2553). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ผลประเมินคุณภาพภายในและภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารสมาคมส่งเสริมการวิจัย*, 1 (1), 63-71.

อุทุมพร จามมาน. (2540). ในสุวิมล ว่องวานิช (บรรณาธิการ), *108 คำถาม: การวิจัย การวัด และ ประเมินผลสถิติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

Bazargan, A. (2007). Problems of Organising and Reporting Internal and External Evaluation in Developing Countries: The Case of Iran. *Quality in Higher Education*, 13 (3), 207-214.

Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. (1994). *The Program Evaluation Standards*. Thousand Oaks, CA: Sage.